

පණාකඩු සන්නාසෙහි පද්‍ය පාඨ

ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාදය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ
කුඹුරුපිටියේ වනරතන
හිමියන් විසිනි.

මාතර මොරවක් කෝරළයේ පණාකඩුවේ ගැමියෙකුට ලැබී ඇතිතන ගොස් මීට විසි වසකට පෙර මා විසින් පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවට භාරකරන ලදුව දැනට අනු-රාධපුර පුරාවිද්‍ය කටුගෙයි තැන්පත් කොට ඇති යටොක්ක සන්නාස මෙතෙක් සොයා ගෙන ඇති පැරණිම තඹ සන්නාස¹ ලෙස සලකනු ලැබේ. මහා විජයබාහු රජතුමා විසින් රුහුණෙහි දණ්ඩනායක ධුරය දරූ සින්නරු බිම් බුදුල්තාවන් හට සවකීය කෘතවේදී භාවය ප්‍රකට කරමින් දෙන ලද මේ සන්නාස සැබවින්ම ප්‍රසාද සංවේග ජනක සිද්ධීන් ගෙන් අනුන වමන්කාරජනක කුඩා ග්‍රන්ථයකැයි කිව යුතුය. පත්තිරු තුනකින් යුක්ත මෙම ලිපිය එද කුඩා පොතක් මෙන් සකස්කර තිබූ බව එහි කපා ඇති සිදුරුවලින් තේරුම් ගත හැක.

මේ ලිපිය පණාකඩුවේ තිබී සොයා ගැනීමට හේතුව බුදුල්තාවන් (බුද්ධමල්ල) මේ ප්‍රදේශයේ පදිංචි වී සිටීම විය යුතුය. ඔහු සුවර්ණමලය පර්වතපාදයෙහි විසූ බව ආචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන මහතා අවධාරණයෙන්ම කියයි.² දැනට රන්මලේ කන්ද යයි ව්‍යවහාර කරනු ලබන සුවර්ණ මලය³ මාතර-හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක දෙකේ නැගෙනහිර සීමාවේ පිහිටා තිබේ. පණාකඩුව රන්මලේ කන්දට නුදුරින් පිහිටි කඳුකරයකි.

විජයබාහු රජතුමාම පවසන පරිදි මෙය වැවසෑ කොට දෙන ලද්දකි. ව්‍යවසෑ, ඔප්පු වැනි ලිපිවල ඇති ආර්ථික අගය නොවේ නම්, ඒවායේ භාෂාව කියවන්නාහට වෙහෙස දනවන සුලුය. එහි ඇති සාහිත්‍ය රසයක් නැත. එහෙත් පණාකඩු සන්නාස එයට භාත්පසින් ප්‍රතිවිරුද්ධ ලක්ෂණ ඇත්තේය. රචනා ගෛලිය වශයෙන් සලකන කල එය වෘත්තගන්ධි යයි කිව යුතුය. සිවුවන මිහිඳුගේ අභයගිරි ලිපිය, මිහිඳු මායාගේ මයිලගස්තොට ලිපිය යනාදී ලිපි ද යටොක්ක වෘත්තගන්ධියෙන් රචිතය. නමුත් පණාකඩු-සන්නාසෙහි එයට වඩා විශේෂයක් දක්ක හැකිය. එහි බස සරලය. විනෝදයෙන් කුල්මත්ව කිය හැකි සේ ඇතැම් තැන් ගී වලින් සරසා තිබේ. නුදුරු අතීතයේ අපේ ගැල්කරුවෝ ටීකා කවි නමින් ගායනයක් කරමින් නිදිමන අමතක කොට ගැල අදින ගවයාට ද සන්නේෂය ගෙන දෙමින් රාත්‍රියෙහි ගැල් පැදවූහ. ටීකා කවියෙහි සාමාන්‍ය ලක්ෂණ නම් අනුප්‍රාස සහිත දීර්ඝ ගද්‍ය පාඨයක් කියා සිවුපදයක පාදයකින් අවසන් කිරීමයි.

පණාකඩු සන්නාස අඩ ගීයකින් අරඹා අනුප්‍රාස සහිත සරල ප්‍රසාදගුණයෙන් යුත් ගද්‍ය පාඨයකින් ලයාන්චිතව කියාගෙන ගොස් නැවතත් වැදගත් සිද්ධියක් දැක්වීමේදී ගීයක් හෝ අඩ ගීයක් කියමින් අසන්නා ප්‍රමෝදයට පත් කරයි. මෙසේ ගද්‍ය පද්‍ය ශ්‍රී රචනාව වෘත්තගන්ධි නොව “වම්පු” නම් කාව්‍ය ගණයට⁴ ඇතුළත් වන බැවින් මෙම සන්නාස ද එසේ ම හඳුන්වා දීමට සිදු වී තිබේ.

1. Ephygraphia Zeylanica, Vol. V. Part I, Page I.
2. Ceylon and Malaysia, S. Paranavitana, 1966. Page 53.
3. මාතර මානව වංශය. ක. වනරතන. 1 මුද්‍රණය 1950. පිට 128.
4. කාව්‍යාදර්ශය, 1 සර්ගය 12-16.

පණකඩු සන්නයෙහි පද්‍ය පාඨ

මෙහිදී පෙරදිග රචනාක්‍රම ගැන මඳක් සලකා බැලිය යුතුව ඇත. කවීන්ගේ කෘති යයි කියනු ලබන කාව්‍ය, ගද්‍ය පද්‍ය වශයෙන් ප්‍රධාන හෙද දෙකකි. එයින් කවීන්ගේ රචනා කෞශල්‍යය ප්‍රකට කරන භනගල යයි පැසසුම් ලත් ගද්‍ය කාව්‍යය මුක්තක, වෘත්තගන්ධි, උත්කලිකප්‍රාය වූර්ණක යයි සිවු වැදෑරුම් වේ.⁵ මුත්තක යනු සමාස රචනාවකි. එහෙත් වෘත්තගන්ධිය එසේ නොවේ. උගතුන්ගේ ප්‍රමොදය සඳහා වෘත්තභාගයෙන් හෝ වෘත්තගන්ධියෙන් (ආකාරයෙන්) රචිත වමන්කාර රචනාවකි. සිංහල සාහිත්‍යයෙහි වෘත්තගන්ධි ශෛලියෙන් රචිත ග්‍රන්ථ ලෙස හැමදෙනම අවිවාදයෙන් පිළිගත් ග්‍රන්ථ නම් දළදා සිරිත හා කුවේණි අස්නන්ය. උත්කලිකප්‍රාය යනු දීර්ඝ සමාසාදියෙන් හා ද්‍රව්‍යාකෘතියෙන්ගෙන් රචිත භාෂිත රචනා මාර්ගයකි. උත්කලිකා යනු තරංගය නැගීම බැසීම ඇතිව කියවිය හැකි හෙයින් මේ නම ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. වූර්ණක යනු සමාස පදයන්ගෙන් හැකිතාක් දුරට අඩු වූ සමානෝච්චාරණයෙන් රචිත මධුර ගුණයෙන් යුත් වාක්‍යයයි. අනුප්‍රාස ලක්ෂණය බොහෝ සෙයින් වෘත්ත-ගන්ධියෙහි ද පෙනේ.

පණකඩු සන්නය මෙයින් කවර ගණයකට අයත් දැයි සොයා බැලීමට ඉහත සඳහන් කෙටි සටහන ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. පාඨකයාගට එය වෘත්තගන්ධි යයි එක්වරට ම පෙනී ගියත් සත්‍යවශයෙන් ම එහි වෘත්තගන්ධි උත්කලිකප්‍රාය, හා වූර්ණක යන ත්‍රිවිධ ලක්ෂණම ඇතුළත්ව තිබෙන බව කිව යුතුය. මේ පිළිබඳ විස්තරයක් කළ මහා-චාය්‍ය සෙනරත් පරණවිතාන ශූරීහු එය වෘත්තගන්ධි ශෛලියට අයත්ය කියමින් අප මෙහි සිවුවන ගීය වශයෙන් දක්වා ඇති,

“සුපළ තෙද යස පබඳ — දසන් මෙරප වැල ලකුළ”

යන්න යහගි විරිතට අයත් ගී පාඨයකැයි ද පෙන්වා දුන්හ. මෙහි තවත් ගී තිබේ දැයි පිරික්සීමට අප සිත මෙහෙයවූයේ ද විද්වත් පරණවිතාන ශූරීන් ගේ පරීක්ෂණාක්ෂියට පින්සිදුවන්නට ය. අපේ හැඟීම අනුව අධි ගී තුනකුත් සමග ගී දෙළසක් මෙහි ඇතුළත් වේ. ගී වශයෙන් දක්වා ඇති සෑම තැනක ම විශේෂ වැදගත් සිද්ධියක් ද ගැබව තිබීම මෙහි ඇති තවත් විශේෂ ලක්ෂණයකි.

ශෛලිය අතින් පමණක් නොව කරුණු අතින් ද මෙම සන්නය විශේෂ තැනක් ගනී. සිය පියාණන් ඇතුළු මුළු රජපවුල සොළී දෙමළන් ගේ විජලවයෙන් රජයෙන් පිරිහී වනගතව වසද්දී ඔවුන් රැක ගෙන පොෂණය කොට නැවත රාජ්‍යය ලබා දෙනු ලැබූයේ බුදුල්තාවන් විසින් ය යන වැදගත් අප්‍රකට ඓතිහාසික ප්‍රවෘත්තියක් මෙයින් හෙලි කරයි. එයින් එය වරිත කථාවක ස්වරූපය ගෙන තිබේ. මෙවැනි සිද්ධියක් දැක්වීමේ දී එය සාහිත්‍යාත්මක අගයක් ඇතිව පැවසීම අරුමයක් නොවේ. සම්පූර්ණ සන්නය ම සමස්තයක් වශයෙන් සලකන කල කර්ණරසායන නිබන්ධයකි. බුදුල්තාවන් ගේ සේවය පසසමින් ඔහුගේ පරපුරටත් සමග රාජ්‍යයේ සම්පූර්ණ නිදහස දුන් ඒ සන්නය ලයාන්විතව කියවතොත් පහත දක්වෙන අයුරු කියවිය හැකිය.

“සඬස්ති සිරි⁶,

1. සිරිවත් අපරියන් — ලො ඉකුත් ගුණමුළෙන් උතුරන්,
මුළු දම්බ දිවිහි අන් — කැන්කුල පාමීලි කළ,

ඔකාවස් රජපරපුරෙන් බට කැන් උසබතට අග මෙහෙසුන් වූ ලග්දිව පොළො යොහෙන පරපුරෙන් හිමි සිරිසහබො විජයබාහු රජපාවහන්සේ,

5. සාහිත්‍ය දර්පණය. 6 පරි: 628-629 ශ්ලෝක.
6. ගී අංක, කොමා ලකුණු, විරාම ආදිය අප විසින් යොදන ලදී.

කඹුරුපිටියේ ව්‍යවස්ථාපිත

2. කුමා සිය වික්මෙන් — දෙමළ බළ මුළු අන්දුරු දුරුලා,
මුළු ලක් දිව එක් — සෙසත් කැර රජ වළන්දමින්,

විසි හවුරුද්දක් ඉකුත් සක් ළඟ සත්විසි වන්නෙහි කැත්තෙ සන්ද අව වජ මස්ති අව සතවක් දවස්,

3. නුරු පුරවෙරෙහි සිහසින — රා කුරුළු මිණි රසින්පළ,
සෙසත් කිස් වතරමින් — වැඩැහිදැ තමා සොවුරු ඇපා,

මාසා යුවරජ ඇ රජගණා ප්‍රමුඛයෙන් සිහවිකුම් යහළ යුවළනිනුකහා,

4. පු පළ තෙද සස පබන්ද — දසන් මෙරජ වැළ ලකුළු,
රුණු දඩ නායක — සිත්තරු බිම් බුදල් නා වන්,

අප සොළී දෙමළන් ගෙ විබලයෙන් සියරජින් පිරිහි ගල්වලු වැළැහි වන අවදියැ,

5. අප පිය මහ සැමිය — මුගලන් රජපා වහන්සේ
ඇ මුළු රජ කුල — සිය පිරිස්නෙන් රැකැ අප,

සගවියෙහි වඩා වනමුල් පලා හරණෙන් පුසැ ඇකුන් ඇකුන් තන්හි,

6. මහමින් ඇසිරෙන — විපකුන් කෙරෙන් වළහා,

තන්හි තන්හි විග්‍රහ බැද රුහුණු දනවු පෙරෙලා එකන් කොට ගල්වලින් බහා සිය-
රජහි පිහිටුවා දුක්වුන් ප්‍රශාදයට,

7. මෙකුන්ගෙ දරු මුණුබුරන් ව — මෙකුන්ගෙ අන්වය ආවු සෙ,

දඩමුඩු ගතැයුතු දෙසයක් කළද බසින් පටවා කරන දැහැවිල්ලෙන් මුත් දඩමුඩු නො ගන්නා ව දැහැ ලා නොපටවනු ව දිවිදී මිස නො මුස්නා වරදකුදු ඇත කුන් වරක් දක්වා ඡමා කරණු කොට ව පෙත් පමුණු නොගන්නා කොට යම් පමණ ද්‍රෝහයකුදු කළ අහය දී දක පියවත් මුත් නිග්‍රහ නොකරනු කොට මෙ වැවසා,

8. අප සිය කැත කුලෙහි — ඔකාවස් රජ පර පුර,

පුවත්තාතාක් සාසන කොට දෙන්නෙයි කිළිඟු නාවිනි තාරා දෙටුන් මෙගම් නාවිනි තුඤා දෙටුන් දක්වා වදළෙයිත්,

9. රුහුණු දඩ නායක — සිත්තරුබිම් බුදල් නා වන්
වැඩිතැන් සග වියෙහි — වඩමින් ලොවැඩ වඩා,

10. මුළු රජ කුල සැමැගැ—රක්මින් මුළුලොය් දිවි රැකැ,
වනමුල් පලා හරණෙන්—පුස්මින් එමු ලොය්, පුසැ,

වැඩිතැන් සිය රජහි-පාළ කෙරෙමින් මුළු ලොය්,
සෙන් පාළ කොට දුක්වුන් ප්‍රශාදයට,

11. ලක්දිවි තලෙහි, ඔකාවස්-රජ පරපුරෙන් බට
මෙකුන්ගෙ දරු මුණුබුරන් ව—මෙකුන්ගෙ අන්වය ආවු සෙ,

දඩමුඩු ගතැයිතු වරදෙකැ බසින් පටවා කරන දැහැවිල්ලෙන් මුත් දඩමුඩු නො-
ගන්නා ව දැහැලා නොපටවනු ව දිවි දී නොමුස්නා දෙසයකුදු කළ කුන්වරක් දක්වා ඡමා කරනු ව පෙත් පමුණු නො ගන්නා කොට යම් පමණ ද්‍රෝහයකුදු කළ අහය දී දක පියවත් මුත් නිග්‍රහ නොකරනු කොට,

පණාකඩු සන්නයෙහි පද්‍ය පාඨ

12. සන් විසි වන් නෙහි—අව සන වක් දවස්,

පිවිත් මන් නෙහි මෙ වැවසටා කළ බවට,
දෙමළ ලෙයිදරු අත්වර ලියන දෙවිමි”.

ඉහත දූක්වූ ගී කෙතෙක් දුරට සහෙතුක දැයි විමසා බැලීමට උපකාරී වනු වස් එහි ඇති ඡන්දොලක්ෂණ සලකා බැලිය යුතුව තිබේ.

මෙහි ආරම්භයෙහිම ගීයකි. මේ පාඨය සිඬුවන මිහිදුගේ ජෙනවන ලිපි දෙකින්ම ඇතත් එයට වඩා ගීයට සුදුසුවන පරිදි වෙනස් කොට ඇත. මෙහි පෙරබෙහි දෙවිසි මතක් ද පසු අබෙහි එකුන් විස්සක්දැයි දෙසාළියි මතෙක් ඇත. මෙ ගී විරිත දෙකක සම්මිශ්‍රණයකි. නොහොල් ගීයෙහි පසු අබෙහි ලක්ෂණ පෙර අබෙහිද උමතු ගීයෙහි පෙරට පසු අබද මාරුවී යෙදී තිබේ. ඡන්දශාස්ත්‍රයෙහි උපජාතික නමින් හැදින්වෙන විරිත් ද, ආයඝි වෘත්ත ද මෙසේ උත්පරිපාටිකව යෙදේ. මේ විරිත් හදු ස්වාමීන් ගේ එළු සඳැස් ලකුණට හසු වී නැත. නේ සුවහස් විරිත් ඇතැයි උත්වහන්සේ ග්‍රන්ථාව-සානායෙහි දී පවසා සවකීය නිර්දේශත්වය පළ කළහ.

දෙවන ගීයෙහි මාත්‍රා 9, 14, බැගින් ඇති බැවින් එය ගුන්තිල කාව්‍යයෙහි ආදීම ගීයෙහි පශ්චිමාර්ධයෙහි ඇති ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත විය. තෙවන ගීයෙහි පශ්චි-මාර්ධයෙහි කවි ගී ලක්ෂණ ඇත. පූර්වාර්ධ ලක්ෂණ එළුසඳසෙහි දක්නට නොමැත. සිඬුවන ගීයෙහි ප්‍රථමාර්ධය ආවායඝි සෙනරත් පරණවිතාන මහතා යහ ගීයයි කියන ලදී. එහෙත් එය සම්පූර්ණ ගීයක් ලෙස දෙඅඩම ගත් කල දුවහ ගීයයි කිවයුතුය. යහ ගීයට මාත්‍රා දෙසාළිසෙකි. පූර්වාර්ධයෙහි ඒ ලක්ෂණ තිබේ. මේ ගීයෙහි සම්පූර්ණයෙන් මාත්‍රා සිවු සාළිසෙකි. විෂමපාදයෙහි මාත්‍රා 9, 11 බැගින් ද සම පාදයෙහි මාත්‍රා 11, 13 බැගින් ද ඇත්තේ දුවහ ගී නමි.

පස්වන ගීයෙහි පූර්වාර්ධය පියුම් ගී ලක්ෂණයෙන් ඇති අතර පශ්චිමාර්ධය නොහොල් ගීයේ පූර්වාර්ධ ලක්ෂණයෙන් යුක්තය. සවන අඩ ගීය පියුම් ගී විරිතෙන් රචිතය. සත්වන ගී අඩ එළු සඳසෙහි නොමැත. අටවැන්න පිරිසිදු ගී විරිතකි. නව වැන්නේ පූර්වාර්ධය දුවහ ගී පශ්චිමාර්ධ ලක්ෂණයෙන් ද උමතු ගී පශ්චිමාර්ධ ලක්ෂණයෙන් ද මිශ්‍ර වී තිබේ. දස වැන්න පාද සයකින් යුක්තය. එවැනි පද්‍ය සකුවෙහි “ශායි” නමින් හඳුන්වති. එකොළොස් වැන්න ගී විරිතින් යුක්ත වුවද පූර්වාර්ධය මාත්‍රා 9, 11 වෙනුවට 11, 9 උත්පරිපාටිකව යෙදී තිබේ. පසු අඩ මාත්‍රා නවය බැගින් යුක්තය.

මේ පද්‍යයන්හි ඇති විශේෂයක්නම් පඤ්චවනාවෙහි දී බෙහෙවින් දක්නට ලැබෙන පද මාරුවී යෙදීම මෙහි නොදක්නා ලැබීමයි. වෘත්තාන්ත පද්‍යයෙන් කියවන විට පද මාරුව අවශ්‍ය නොවේ. පද්‍ය වශයෙන් සකස් කිරීමට යාම නිසා මෙහි ඇතැම් වචනවල වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. මුල්ම ගීය වූ “සිරිමත්” යනාදී ගීයෙහි බොහෝ සෙල් ලිපිවල දක්නට ලැබෙන ක්‍රමයට නොව “ගුණමුලිනුතුරත්” යන්න “ගුණ මුලෙන් උතුරත්” යයි පද්‍ය සවරූපයට ගැළපෙන සේ යොදා තිබේ. අනුරපුර යන්න “නුරු පුර” කියාද “මහ සැමි” යන්න “මහ සැමිය” කියාද යෙදී ඇත්තේ විරිත රකිනු සඳහාය.

ගද්‍ය පාඨයන්හි දීද වූර්ණක ලක්ෂණ ද උත්කලිකා ලක්ෂණ ද මැනවින් මතු කොට තිබේ. ප්‍රමුඛයෙන්, ප්‍රශාදයට, ඡමා, හරණෙන්, යනාදී දෘශ්‍යාක්ෂර යොදා ඇත්තේ උත්කලි-කා ලක්ෂණ රකිනු සඳහා විය යුතුය. මෙසේ සලකන විට මෙම සන්නය ඓතිහාසික වශයෙන් පමණක් නොව සාහිත්‍යාත්මක වශයෙන්ද විශාල අගයක් ඇති බව සැලකිය යුතුය.